REGIOPLAN
PARTNER VOOR MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

Eindrapport onderzoek Reismotieven Oekraïense ontheemden

Eindrapport onderzoek Reismotieven Oekraïense ontheemden

EINDRAPPORT

Auteurs
Coco Mooren
Miranda Witvliet

Amsterdam, 26 februari 2026
Publicatienr.: 24067

© 2026 Regioplan, in opdracht van het Ministerie van Justitie en Veiligheid

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Regioplan. Regioplan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5

1.1 Aanleiding voor het onderzoek 5

1.2 Doel van het onderzoek 6

1.3 Onderzoeksmethode 6

1.4 Leeswijzer 9

2 Resultaten vragenlijsten 11

2.1 Achtergrondkenmerken respondenten 11

2.2 Reisroute 14

2.3 Reismotieven 18

3 Samenvatting en reflectie op de representativiteit 24

3.1 Samenvatting resultaten 24

3.2 Representativiteit 25

1. Inleiding

REGIOPLAN

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het onderzoek

Na de Russische invasie van februari 2022 zijn veel Oekraïners op de vlucht geslagen, en een deel van hen heeft in Nederland bescherming gezocht. In Nederland verblijven ongeveer 131.330 ontheemden uit Oekraïne[1], die recht hebben op tijdelijke bescherming op basis van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB). De RTB loopt op dit moment tot 4 maart 2027.[2] Omdat een spoedig einde van het conflict nog niet in beeld is, is het noodzakelijk om zicht te houden op de beschermingsopdracht van Nederland ten opzichte van de groep Oekraïense ontheemden. De toekomst van deze beschermingsopdracht is op dit moment nog onzeker, en hangt onder andere af van de situatie in Oekraïne, het juridisch kader voor de bescherming van ontheemden op de middellange termijn en beslissingen op EU-niveau.[3]

Verblijf- en vertrekintenties

Op dit moment lopen er verschillende onderzoeken naar de verblijfs- en vertrekintenties van Oekraïense ontheemden die in Nederland aankomen. Het WODC voert het LOCOV-project uit (Longitudinaal Onderzoek Cohort Oekraïense Vluchtelingen): een systematische panelstudie gericht op onderwerpen zoals huisvesting, arbeidsmarktparticipatie en gezondheid. Daarnaast voert Regioplan momenteel samen met Instituut Clingendael het onderzoek uit naar de beschermingsopdracht van Nederland ten opzichte van Oekraïense ontheemden op de middellange termijn. Het onderzoek brengt factoren in kaart die invloed hebben op de verblijfs-, vertrek- en doormigratie-intenties. Regioplan houdt diepte-interviews met ontheemden zelf voor een beeld van de afwegingen rondom terugkeer en verblijf.

Op basis van het onderzoek naar de beschermingsopdracht (lopend onderzoek, Instituut Clingendael in samenwerking met Regioplan), eerder door Regioplan uitgevoerd onderzoek naar de arbeidsmarktparticipatie van Oekraïense ontheemden (2023, met subsidie van Instituut GAK), en het *early warning early action*-model van Instituut Clingendael (maart 2024), blijken met name de onderstaande factoren van invloed op de verblijf- en vertrekintenties:

Pushfactoren vanuit Oekraïne:

- tijdsduur van het conflict: hoe langer de oorlog duurt, hoe minder mensen zullen terugkeren;
- intensiteit van het conflict: hoe heviger de gevechtshandelingen, hoe meer mensen zullen vertrekken en hoe minder er zullen terugkeren;
- of men uit gebieden komt die bezet of beschadigd zijn: als Rusland meer gebied weet te bezetten en te beschadigden, zullen er meer mensen op de vlucht slaan;
- de economie van Oekraïne en wederopbouw: hoe meer perspectief de economie biedt voor bestaanszekerheid, hoe meer er zullen terugkeren.

Pullfactoren vanuit Nederland:

- leefomstandigheden:
  - opvang, huisvestiging en basisbehoeften;
  - onderwijs en taallessen;
  - economisch toekomstperspectief (mogelijkheden tot (duurzame) arbeidsmarktparticipatie);
  - verblijfszekerheid: duidelijkheid over statusverlenging;
  - politieke en economische stabiliteit;
  - draagvlak voor opvang Oekraïners;
- familie en netwerken:
  - beleid en uitvoering inzake gezinshereniging;
  - omvang van diaspora (aanwezigheid van sociale netwerken);
  - narratief vanuit familie/netwerken die elders verblijven.

Voor een goed zicht op de instroom en de prognose daarvan is het belangrijk om ontwikkelingen in verblijf- en vertrekintenties van Oekraïense ontheemden over de tijd te volgen. Ontwikkelingen in zowel Oekraïne als Nederland kunnen namelijk de verblijf- en vertrekintenties beïnvloeden. Zo lijkt de hoop om terug te keren naar Oekraïne af te nemen met de tijd, en ook de worteling in Nederland neemt toe. Hierdoor spelen de pullfactoren vanuit Nederland een steeds grotere rol. Daarnaast spelen ook ontwikkelingen in landen die veel Oekraïense ontheemden opvangen een rol bij de instroom in

[1] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/opvang-vluchtelingen-uit-oekraine/cijfers-opvang-vluchtelingen-uit-oekraine-in-nederland. Peildatum 7 december 2025.
[2] Situatie 7 januari 2026.
[3] Tweede Kamer der Staten Generaal, 'Behandeling Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne afgerond', 7 maart 2024.

Nederland. Zo zijn er berichten dat voorzieningen in Duitsland, Polen en Tsjechië (mogelijk) worden verlaagd, wat kan leiden tot meer instroom in Nederland. De discussie rondom het verlagen van voorzieningen speelt daarnaast ook in Nederland.[4]

Gezien deze ontwikkelingen is het belangrijk om, naast de lang lopende onderzoeken, een actueel inzicht te hebben in de omvang van de groep Oekraïense ontheemden, hun reisroutes en reismotieven. Regioplan voerde voor de directeur Nationale Opvang Organisatie (NOO) een onderzoek uit met als doel een beeld te geven van de omvang, aard, motieven en herkomst van de Oekraïense ontheemden die in Nederland bescherming zoeken.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek was om systematisch informatie te verzamelen bij de groep Oekraïense ontheemden die in Nederland aankomen, waardoor meer inzicht ontstaat in de motieven van ontheemden om uit Oekraïne te vertrekken en zich (uiteindelijk) in Nederland te melden voor opvang en onderdak. Op deze manier kunnen signalen uit het veld gevalideerd worden.

De maandelijkse rapportages die aan de hand van het bevragen van de Oekraïense ontheemden werden opgesteld, kunnen worden gebruikt als sturingsinformatie, voor communicatie en als onderbouwing voor beleid. Motieven en intenties kunnen bijvoorbeeld aanknopingspunten bieden voor het beleid wat betreft de Richtlijn Tijdelijke Bescherming en mogelijke terugkeer naar (bepaalde regio's van) Oekraïne (zodra terugkeer mogelijk is gelet op onder andere de veiligheidssituatie). Ten slotte biedt het opgehaalde beeld over de achtergrondkenmerken en huishoudsamenstelling van ontheemden informatie over het benodigde opvanglandschap.

Elke maand leverden wij een digitale rapportage aan de NOO, met een beeld van:

- het aantal Oekraïense ontheemden dat zich per maand bij acht Crisis Noodopvang (CNO) locaties meldde;
- hun profiel (persoons- en achtergrondkenmerken) en huishoudsamenstelling;
- hun afgelegde reisroute en motivering;
- de wijze waarop zij in Nederland terecht zijn gekomen;
- hun motivering om in Nederland bescherming aan te vragen.

Regioplan leverde maandelijks een rapportage op, waardoor ontwikkelingen en trends in deze onderwerpen werden gesignaleerd.

1.3 Onderzoeksmethode

Opzet onderzoek

In dit onderzoek is gebruikgemaakt van een vragenlijst die Oekraïense ontheemden na aankomst bij een Crisis Noodopvanglocatie (CNO-locatie) invulden. De dataverzameling vond plaats van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2025.

De vragenlijst werd uitgezet op de volgende CNO-locaties: Heerenveen, Dordrecht, Westervoort, Swolgen, Eindhoven, Rotterdam, Alphen aan den Rijn, Nieuwerkerk aan den IJssel en Amsterdam.

Tabel 1.1 Deelname CNO-locaties

Locatie	Start deelname aan onderzoek	Deelname onderzoek gestopt
Heerenveen	Januari 2025	Niet gestopt
Dordrecht	Januari 2025	Niet gestopt
Westervoort	Januari 2025	Juli 2025 (deelname gestopt)
Swolgen	Januari 2025	Eind augustus 2025 (locatie dicht)
Eindhoven	Januari 2025	Juli 2025 (locatie dicht)
Rotterdam	Januari 2025	Niet gestopt
Alphen aan den Rijn	Januari 2025	Tot februari 2025 (locatie dicht)
Nieuwerkerk aan den IJssel	Februari 2025	Niet gestopt
Amsterdam	Mei 2025	Niet gestopt

[4] Beschermingsopdracht Oekraïense ontheemden in Nederland (lopend onderzoek), Clingendael Instituut.

Wanneer een ontheemde aankomt bij een CNO worden tijdens een intake enkele gegevens uitgevraagd, en de huisregels besproken. Op de meeste locaties werd, aan het einde of na afloop van de intake, de ontheemde gewezen op de vragenlijst. Zij ontvingen hiervoor een flyer met informatie over het onderzoek (in verschillende talen), en konden via een QR-code de vragenlijst invullen. Naast de QR-code bevatte de flyer informatie over:

- waarom de vragenlijst wordt afgenomen;
- wat er met de informatie wordt gedaan;
- dat de vragenlijst anoniem is;
- hoe wordt omgegaan met de privacy van de respondenten.

De vragenlijst werd in principe per persoon ingevuld, en niet per reisgezelschap. Alleen meerderjarige ontheemden mochten de vragenlijst invullen. Ook CNO-medewerkers hadden een flyer met meer informatie over het onderzoek ontvangen, zodat zij de ontheemden goed konden informeren. Mensen waren niet verplicht om de vragenlijst in te vullen.

Maandelijks zijn de uitkomsten van de vragenlijst gepresenteerd aan de NOO in een overzichtelijk online dashboard. In juli werd er een tussenrapportage opgeleverd, met data van januari tot en met juni 2025.

De vragenlijst

We ontwikkelden een gebruiksvriendelijke en digitaal in te vullen vragenlijst, waarmee maandelijks de gevraagde informatie in beeld gebracht werd. De online vragenlijst kon via verschillende apparaten, waaronder mobiele telefoon, tablet en computer worden ingevuld en was toegankelijk via een weblink en QR-code. De vragenlijst kon in het Oekraïens, Russisch, Engels en Nederlands worden ingevuld. Ook waren er papieren vragenlijsten aanwezig voor mensen met onvoldoende digitale vaardigheden; deze zijn niet gebruikt. De invulduur van de vragenlijst was gemiddeld 5-10 minuten, waardoor de respondenten niet overvraagd werden. De routing was zo ingericht dat respondenten alleen de vragen te zien krijgen die voor hen van toepassing zijn. De inhoud van de vragenlijst is afgestemd met de stuurgroep.

Vanaf juli 2025 is op basis van de behoefte van de stuurgroep de vragenlijst enigszins aangepast. Er zijn vragen toegevoegd over:

- motivering voor keuze huidige CNO;
- reden voor vertrek eerdere Gemeentelijke Opvanglocatie Oekraïne (GOO) (wanneer respondenten aangeven dat zij eerder op een GOO zijn verbleven);
- of respondenten die eerder in een ander land zijn verbleven, daar ook bescherming hebben aangevraagd en gekregen en of zij in dat land gewerkt hebben;
- welk beeld ze hebben van de opvangmogelijkheden in Nederland (alleen gevraagd aan de respondenten die aangaven dat de opvangmogelijkheden in Nederland voor hen de belangrijkste reden was om hier bescherming aan te vragen);
- welk beeld ze hebben van de werkmogelijkheden (alleen gevraagd aan de respondenten die aangeven dat de werkmogelijkheden in Nederland voor hen de belangrijkste reden was om hier bescherming aan te vragen).

Daarnaast werd de formulering van de vraag over herkomstregio aangepast, zodat het duidelijker werd dat we graag een beeld krijgen waar respondenten woonden voordat de oorlog uitbrak. Ten slotte zijn er ook enkele vragen verwijderd, met name een aantal vervolgvragen over de leeftijd van kinderen en of deze zijn meegereisd. In dit eindrapport zijn daarom een aantal figuren te zien die alleen betrekking hebben op een aantal maanden in plaats van het hele jaar.

Contact met de CNO's

Er is regelmatig contact geweest met de CNO's om het proces rondom de vragenlijst te bespreken. Na de eerste drie maanden is er bij de meeste CNO's een digitale presentatie gegeven van de uitkomsten tot dat moment. Ook het responspercentage van de vragenlijst (de verhouding tussen de instroom en het aantal ingevulde vragenlijsten) was regelmatig onderwerp van gesprek, en wanneer dit percentage laag was, zijn mogelijk manieren besproken om het te verhogen. In de tweede helft van het jaar is er een aantal resultaten uit het tussenrapport gedeeld in een online meeting. Verder is er nog contact geweest met de CNO's, mede om contextfactoren op te halen.

Respons

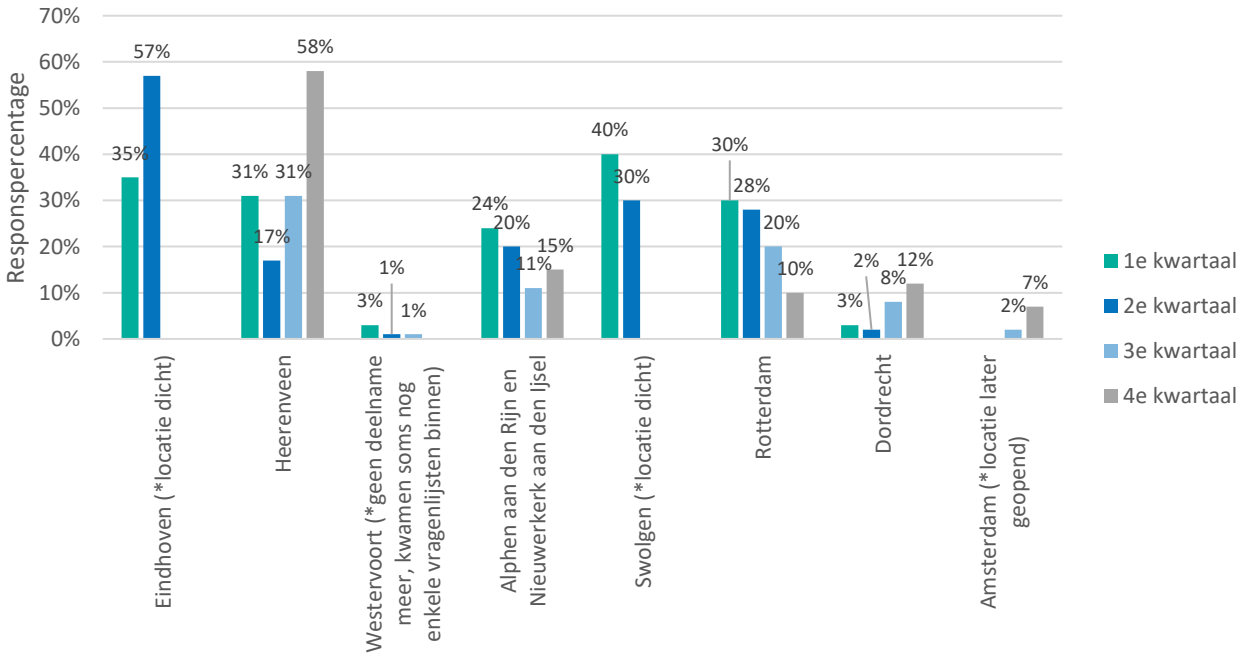
In de periode januari tot en met december zijn in totaal 1752 vragenlijst ingevuld. In de onderstaande tabel zijn per maand de totale instroom, de voltooide vragenlijsten en het gemiddelde responspercentage opgenomen.[5] Een kanttekening bij het responspercentage is dat bij de instroomcijfers geen differentiatie mogelijk is met minderjarigen of analfabeten (die de vragenlijst niet invullen). Het responspercentage geeft dus enigszins een vertekend beeld.

Tabel 1.2 Instroom, vragenlijsten en respons per maand

	Totale instroom	Voltooide vragenlijsten	Responspercentage
Januari	646	187	29%
Februari	832	259	31%
Maart	947	229	24%
April	584	135	23%
Mei	690	152	22%
Juni	834	169	20%
Juli	780	129	17%
Augustus	594	57	10%
September	686	159	23%
Oktober	461	116	25%
November	358	91	25%
December	428	69	16%
Totaal	7840	1752	22%

In de figuur hieronder is het gemiddelde responspercentage per CNO-locatie over de afgelopen kwartalen te zien.

Figuur 1.1 Responspercentage per CNO-locatie

De responspercentages wisselen per maand en kwartaal. In Eindhoven was het responspercentage in de eerste helft van het jaar hoog, daarna is deze locatie door omstandigheden gesloten. Hetzelfde geldt voor Swolgen. In Heerenveen is er een toename in responspercentage. In Rotterdam is er een daling te zien in het responspercentage.

In hoofdstuk 3 gaan we nader in op de respons en representativiteit van de onderzoeksgroep.

[5] Er is een kleine correctie geweest in de instroomcijfers, waardoor het responspercentage van het eerste half jaar iets afwijkt van wat in het tussenrapport is gerapporteerd.

Analyse

In dit onderzoek is per maand een analyse gemaakt van de antwoorden van de respondenten op de vragenlijst. Daarnaast hebben we gekeken naar trends in gegeven antwoorden over de maanden heen. Het is hierbij goed om te vermelden dat het hierbij gaat om trends ten opzichte van de antwoorden van respondenten in de overige maanden en niet ten opzichte van de totale groep van Oekraïense ontheemden in Nederland. We geven in deze rapportage de belangrijkste (en grootste) trends weer die uit de analyse naar voren zijn gekomen.

1.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk gaan we in op de resultaten van de vragenlijst in de periode januari 2025 tot en met december 2025, en benoemen we de ontwikkelingen daarin. Wanneer we de ontwikkelingen kunnen duiden, zullen we dit doen. In de meeste gevallen kunnen we echter op basis van dit onderzoek geen verklaringen geven. In het laatste hoofdstuk vatten we de resultaten van de onderzoekperiode kort samen en gaan we in op de representativiteit van de onderzoeksgroep.

2. Resultaten vragenlijsten

REGIOPLAN

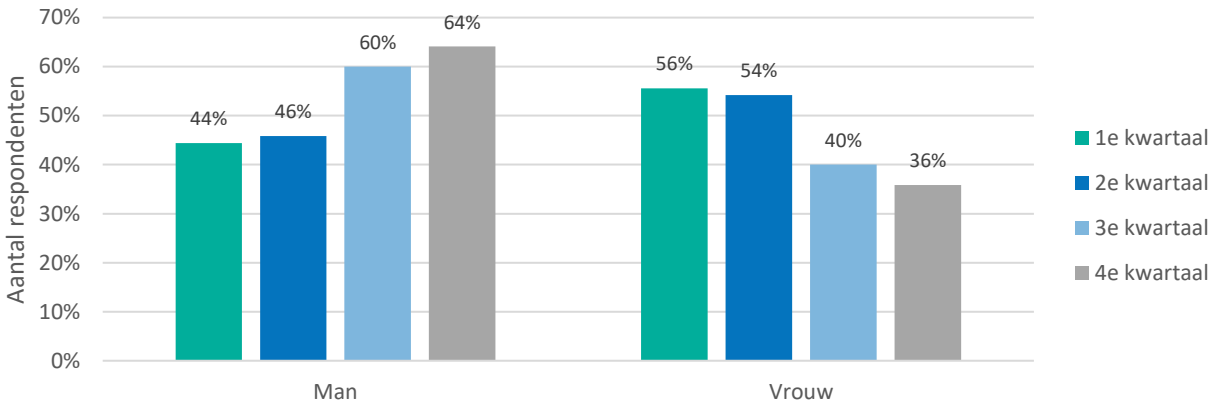
2 Resultaten vragenlijsten

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van de ingevulde vragenlijsten (N=1752), in de periode van januari 2025 tot en met december 2025. We gaan eerst in op de achtergrondkenmerken van de respondenten en vervolgens bespreken we de reisroute en reismotieven.

2.1 Achtergrondkenmerken respondenten

2.1.1 Geslacht

Figuur 2.1 Geslacht respondenten per kwartaal

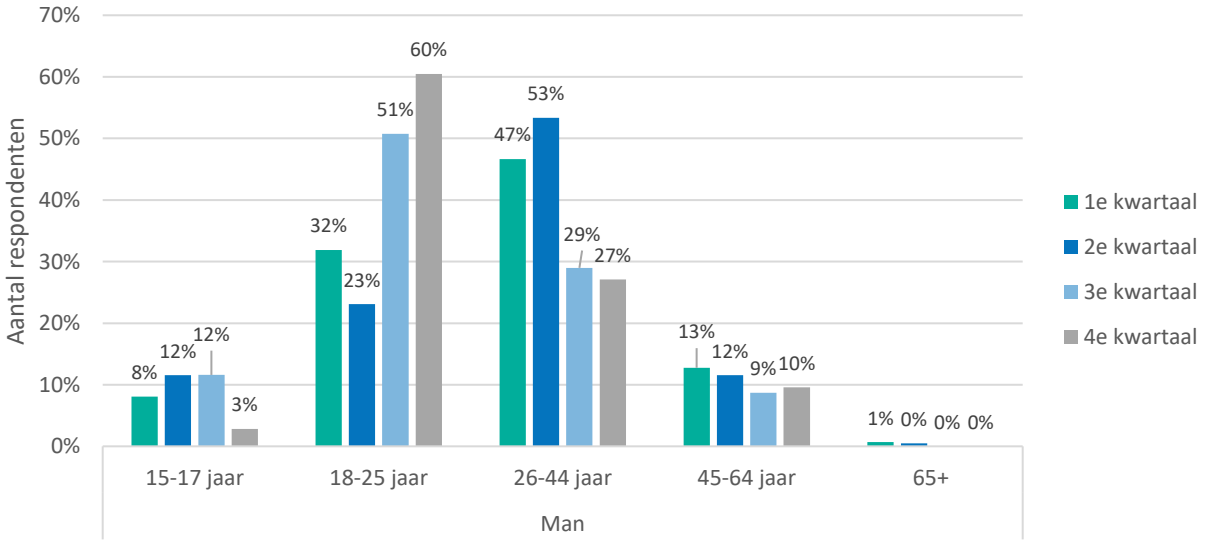

We zien dat in de eerste helft van het jaar, met uitzondering van april, elke maand meer vrouwen dan mannen aankomen. In de tweede helft van het jaar is dit andersom, dan arriveren meer mannen dan vrouwen. Vanaf juli arriveren er elke maand meer mannen dan vrouwen. In het vierde kwartaal is het grootste verschil te zien; toen was 64 procent man en 36 procent vrouw. De grootste uitschieters zijn in maart en oktober. In maart is 40 procent man en 60 procent vrouw, terwijl in oktober 68 procent man is en 32 procent vrouw.

Er zijn in het hele jaar vier respondenten die de categorie ‘anders’ of ‘wil ik niet zeggen’ hebben gekozen. Deze vier respondenten zijn niet weergegeven in het figuur (0,34%).

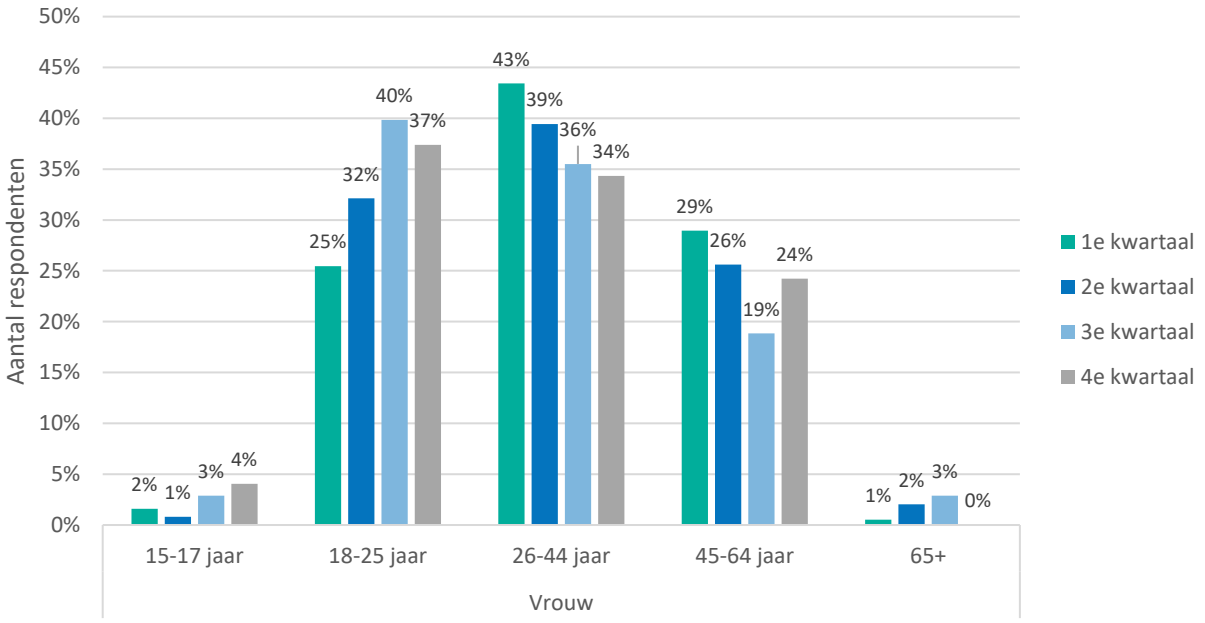
2.1.2 Leeftijd en geslacht

Figuur 2.2 Geslacht (man) en leeftijd per kwartaal

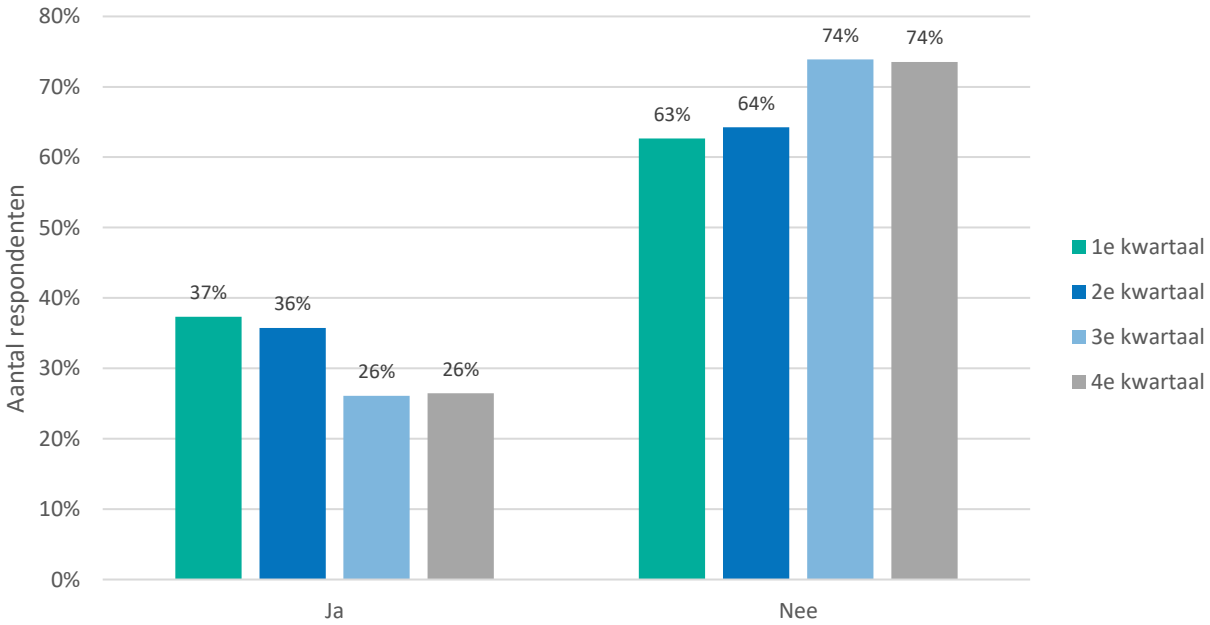
Wat betreft mannen, zien we dat in de eerste helft van het jaar onder alle mannen de leeftijdscategorie 26-44 jaar het grootste is. In de tweede helft van het jaar zien we dat er met name jonge mannen naar Nederland zijn gekomen. Deze stijging zette in vanaf september. Vanaf eind augustus mogen mannen tussen de 18 en 22 jaar oud weer naar het buitenland te reizen, zonder daar eerst toestemming voor te moeten vragen. Deze versoepeling zie je vanaf september terug in de cijfers. In september was van alle mannelijke respondenten 70 procent in de leeftijdscategorie 18-25 jaar. De CNO's herkennen het beeld dat er veel jonge mannen instromen vanaf september.

Figuur 2.3 Geslacht (vrouw) en leeftijd per maand van arriveren

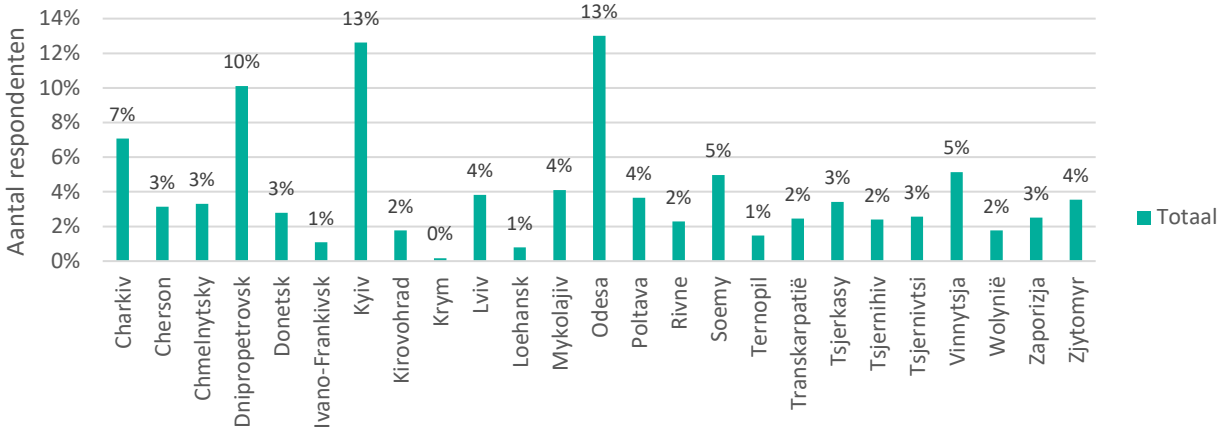
Wat betreft vrouwen, zien we dat de leeftijdscategorie 26-44 jaar het grootst is, met name in de eerste helft van het jaar. In de tweede helft van het jaar zien we ook bij de vrouwen een toename in de leeftijdscategorie 18-25 jaar. In vergelijking met de mannen is de leeftijdscategorie tussen 15-17 jaar een stuk kleiner, en de leeftijdscategorie 45-64 jaar een stuk groter.

Figuur 2.4 Heeft u kinderen onder de 18 jaar?

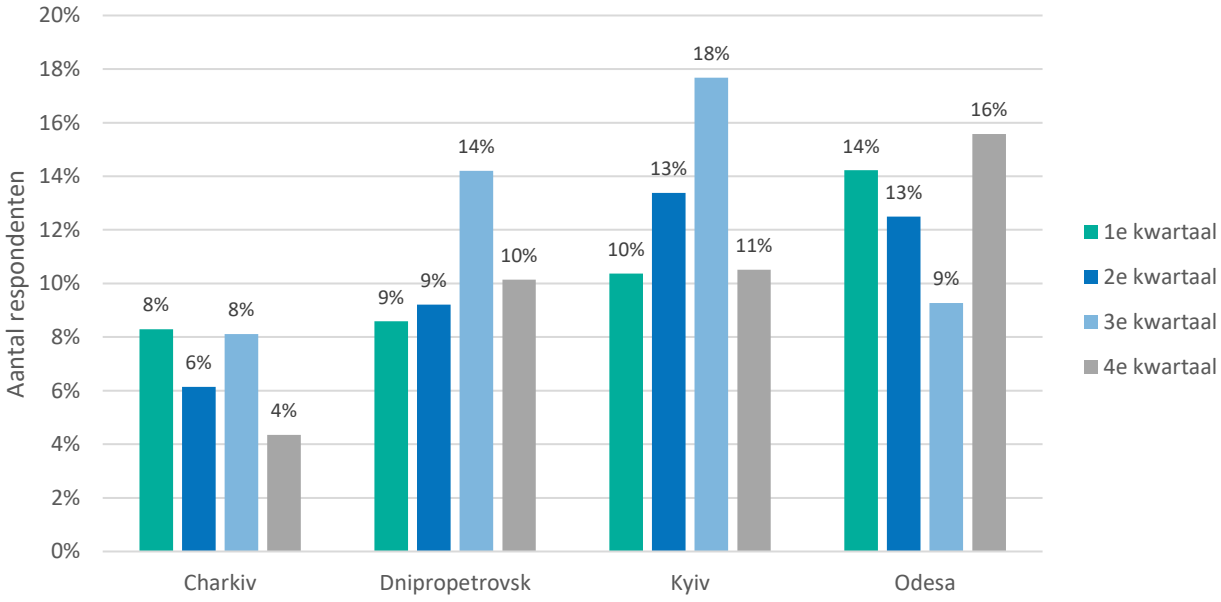
Tot en met augustus zagen we een vergelijkbaar beeld; zo'n twee derde van de respondenten heeft geen kinderen onder de 18 jaar en een derde heeft wel kinderen onder de 18 jaar. In de tweede helft van het jaar zien we dat minder respondenten aangeven dat ze kinderen hebben. Zo'n 74 procent heeft geen kinderen onder de 18 jaar, en 26 procent heeft wel kinderen onder de 18 jaar. In september was het percentage zonder kinderen het hoogst, namelijk 82 procent. Dit hangt samen met de toename van jonge mannen in de leeftijdscategorie 18-25 jaar. In de maanden daarna (oktober-december) neemt het percentage respondenten mét kinderen weer wat toe.

Figuur 2.5 Herkomstregio

Van januari tot en met juni werd de vraag 'Uit welke regio in Oekraïne komt u?' gebruikt. In juli is deze vraag aangepast naar 'In welke regio woonde u voordat de oorlog uitbrak?' Dit is gedaan om te zorgen dat er een duidelijker beeld ontstaat van waar respondenten woonden voor het uitbreken van de oorlog.
Als we kijken naar de herkomstregio's van het afgelopen jaar, zien we vier grote regio's Odesa, Kyiv, Dnipropetrovsk en Charkiv. Respectievelijk zijn deze percentages 13, 13, 10 en 7 procent. In figuur hieronder is van deze vier regio's het percentage per kwartaal weergegeven. Daarnaast is er vaak elke maand een andere regio van waaruit die maand meer respondenten afkomstig zijn.

Figuur 2.6 Vier herkomstregio's, per kwartaal

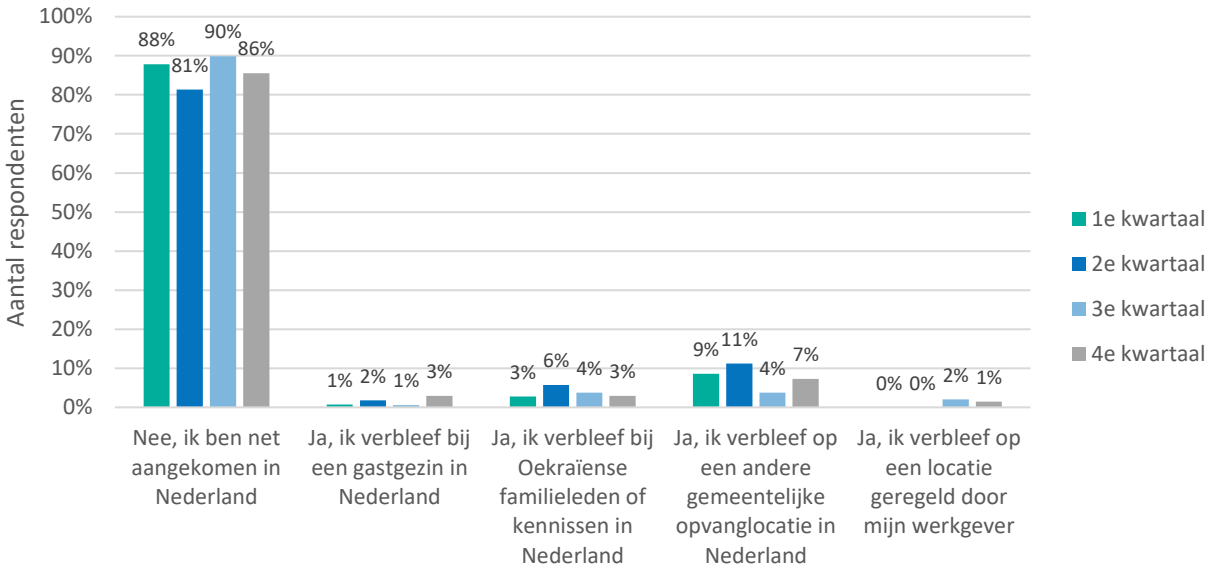

Hoewel deze vier regio's vrijwel elke maand de grootste herkomstregio's vormen, bestaan er maandelijkse verschillen in de percentages. Hierdoor kan er ook een licht vertekend beeld ontstaan. In december kwam bijvoorbeeld 23 procent uit Odesa, wat het percentage van het vierde kwartaal iets omhoogtrekt van de maanden oktober en november.

2.2 Reisroute

2.2.1 Eerder verblijf in Nederland

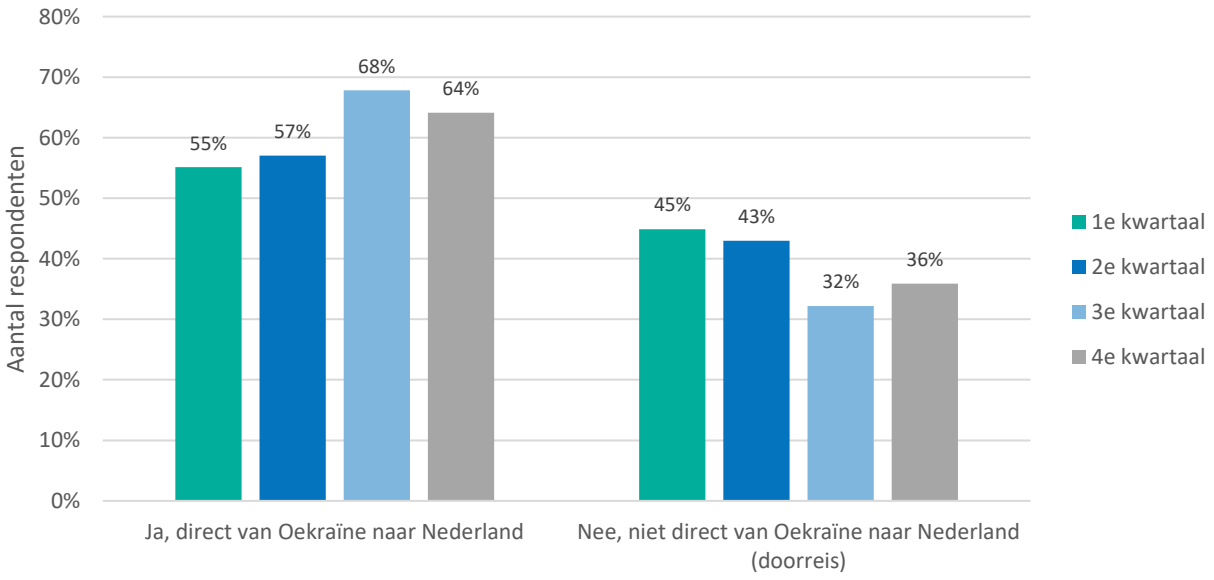
Figuur 2.7 Heeft u hiervoor op een andere locatie in Nederland verbleven?

Op de vraag of respondenten eerder op een andere locatie zijn verbleven, geven de meeste respondenten aan dat zij net zijn aangekomen in Nederland. Het percentage wisselt een klein beetje tussen de kwartalen, maar blijft veruit de grootste categorie. Heel weinig respondenten geven aan bij een gastgezin of op een locatie geregeld door hun werkgever te verblijven. Een klein deel van de respondenten verbleef eerder bij Oekraïense familieleden of kennissen of op een andere gemeentelijke opvanglocatie. Vanaf juli hebben we gevraagd wat de reden was om de locatie te verlaten. Hier is geen eenduidige trend in te herkennen. In de open antwoorden geven respondenten diverse redenen aan, vaak duidend op familieomstandigheden zoals ziekte of het bijwonen van een begrafenis.

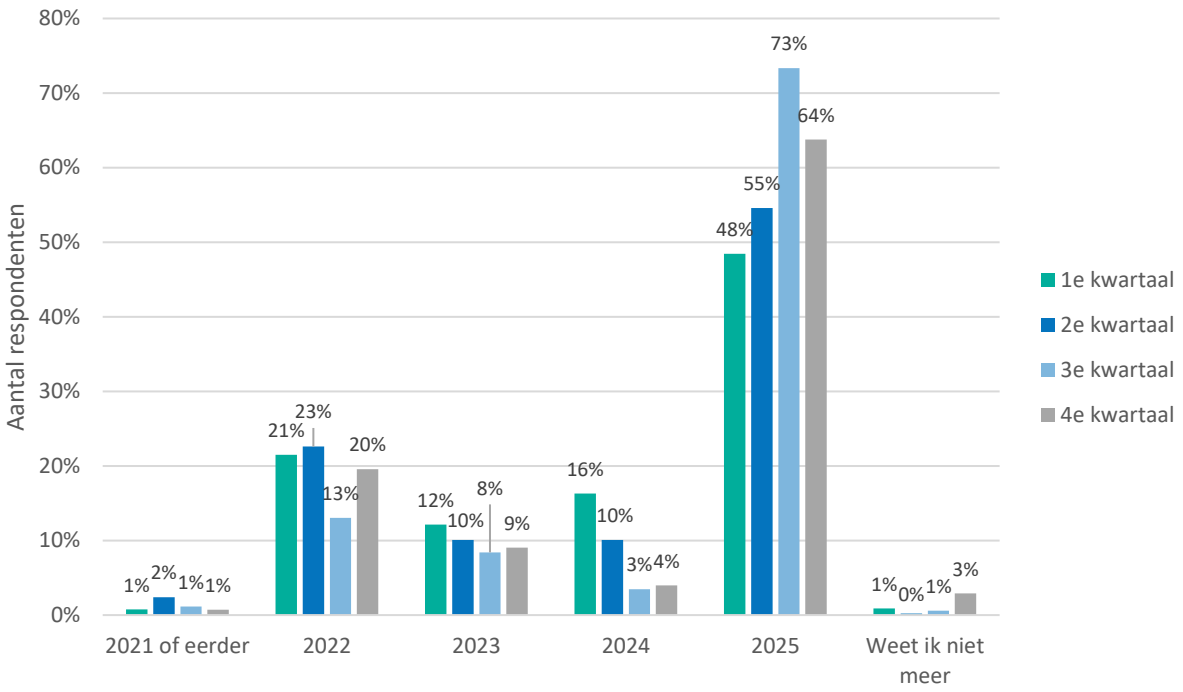
2.2.2 Doorreis

Figuur 2.8 Bent u direct van Oekraïne naar Nederland gereisd?

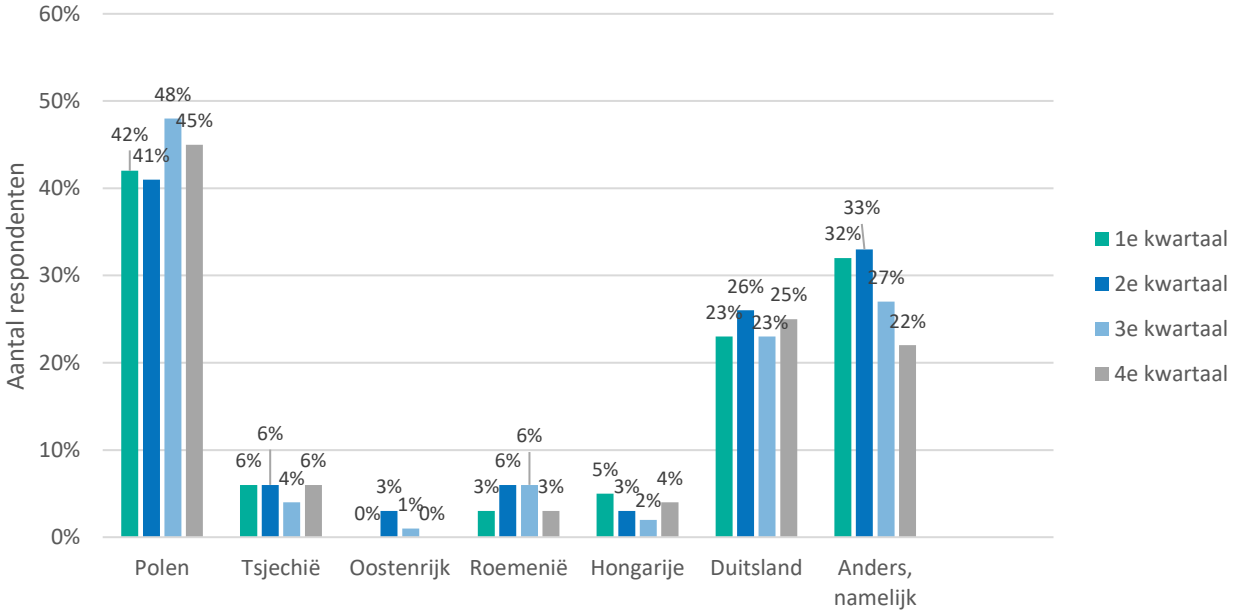
De meerderheid van de respondenten komt direct vanuit Oekraïne naar Nederland. Over het hele jaar komt gemiddeld 60 procent direct naar Nederland en is 40 procent op doorreis. In september zijn de meeste respondenten (77%) direct naar Nederland gekomen. Dit hangt samen met de grote toename van de leeftijdscategorie 18-25 jaar in de periode september tot en met december.

Figuur 2.9 In welk jaar heeft u Oekraïne verlaten?

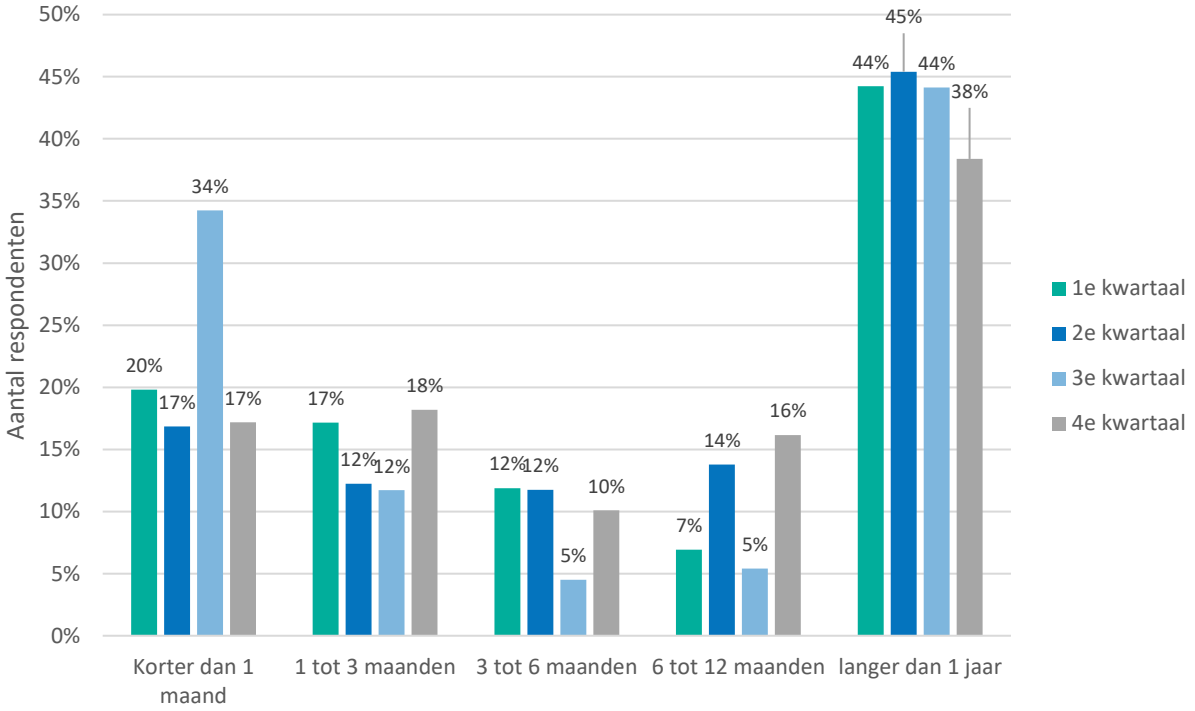
Op de vraag 'In welk jaar heeft u Oekraïne verlaten?', geven de meeste respondenten aan dat zij in 2025 Oekraïne hebben verlaten. De respondenten die in het derde kwartaal de vragenlijst hebben ingevuld, hebben het vaakst Oekraïne verlaten in 2025. Dit hangt ook samen met de toename mannen in de leeftijdscategorie 18-25 jaar vanaf september. In het vierde kwartaal was het percentage wel hoger dan de eerste helft van het jaar, maar zakte het percentage wel iets ten opzichte van het derde kwartaal. Daarnaast heeft een relatief grote groep, gemiddeld over het hele jaar 20 procent, Oekraïne al in 2022 verlaten.

Figuur 2.10 In welk(e) land(en) bent u verbleven?

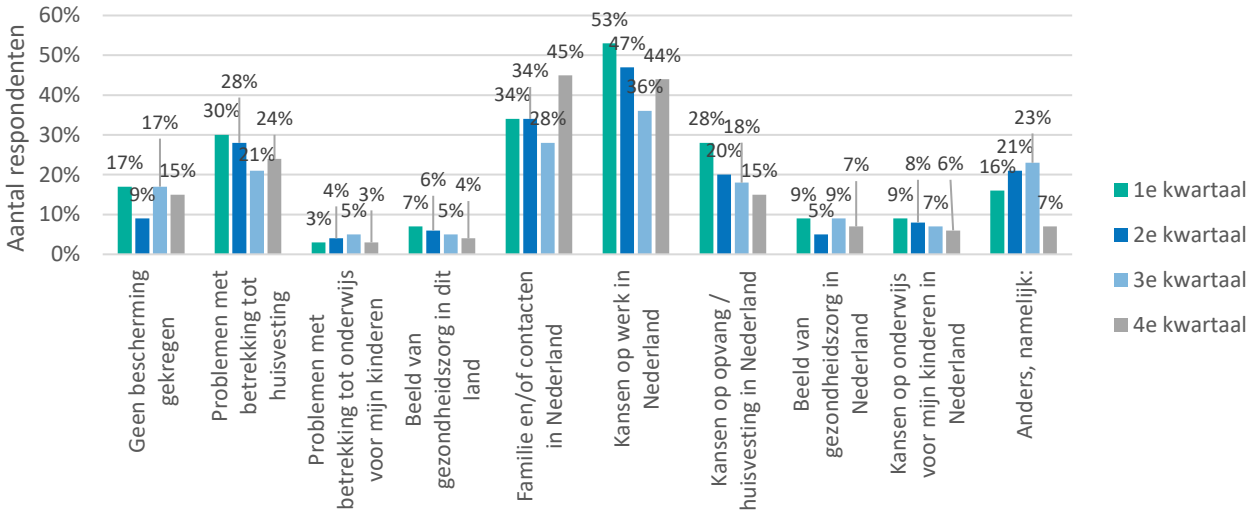
Aan de mensen die hebben aangegeven op doorreis te zijn geweest (N=709), hebben we gevraagd in welke landen zij zijn verbleven (meerdere antwoorden mogelijk). Veel respondenten geven aan in Polen te zijn verbleven. Daarnaast geeft een grote groep aan in Duitsland te zijn verbleven. De categorie 'Anders, namelijk' is ook omvangrijk. In de open antwoorden worden diverse landen genoemd. Een deel van de antwoorden geeft aan niet op doorreis te zijn geweest of noemen Nederland. Moldavië wordt vaak genoemd, gevolgd door onder andere Noorwegen, Spanje, Ierland, Slowakije, België en Turkije.

Figuur 2.11 Hoelang bent u in totaal verbleven in dit andere land(en)?

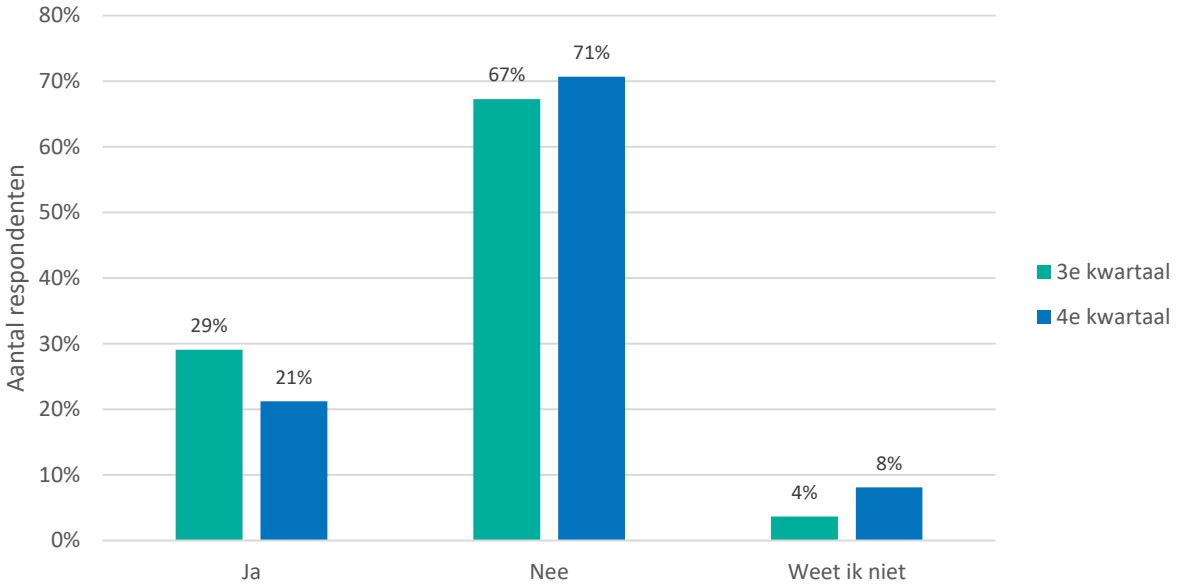
Aan de mensen die hebben aangegeven op doorreis te zijn geweest (N=709), hebben we gevraagd hoelang diegene in het andere land of de andere landen is verbleven. De grootste groep respondenten is langer dan één jaar in een ander land geweest, al daalt het percentage iets in het vierde kwartaal. In het derde kwartaal is er een toename van respondenten die aangeven dat zij korter dan één maand in een ander land zijn verbleven. Met name in de maanden augustus en september is er een sterke stijging te zien van degene die korter dan één maand in een ander land zijn verbleven.

Figuur 2.12 Waarom heeft u dit andere land verlaten?

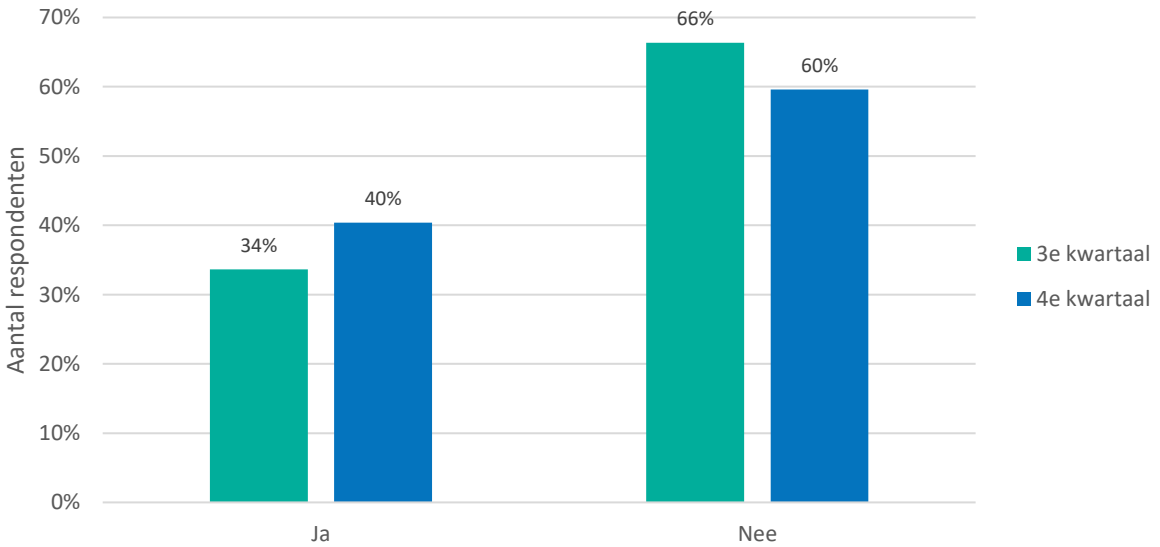
Aan de mensen die hebben aangegeven op doorreis te zijn geweest (N=709), hebben we gevraagd waarom zij het betreffende land hebben verlaten. De meeste respondenten noemen dat 'Kansen op werk in Nederland' een (grote) motivatie zijn om het andere land te verlaten. Het percentage varieert per kwartaal (gemiddeld over heel 2025 is het percentage 47%). Daarnaast worden 'Familie en/of contacten in Nederland' en 'Problemen met betrekking tot huisvesting' ook vaak genoemd. In het vierde kwartaal is een toename te zien in de categorie 'Familie en/of contacten in Nederland'. In de categorie 'Anders, namelijk' worden veel diverse open antwoorden gegeven. Een deel van de respondenten specificeert niet waarom zij het andere land hebben verlaten, maar verwijst in plaats daarvan naar de oorlog of de algemene situatie in Oekraïne. Daarnaast worden redenen genoemd zoals discriminatie van Oekraïners, problemen met werk zoals ontslagrondes of uitbuiting en persoonlijke omstandigheden.

Figuur 2.13 Heeft u in dit andere land gebruikgemaakt van opvang en voorzieningen (bijvoorbeeld toegang tot onderwijs, werk of gezondheidszorg) zoals geregeld onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming?

Vanaf juli hebben we de respondenten die hebben aangegeven op doorreis te zijn geweest (N=209) gevraagd of zij in dit andere land gebruik hebben gemaakt van opvang en voorzieningen, zoals geregeld onder de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB). Het grootste deel van de respondenten heeft 'nee' aangegeven op de vraag of zij gebruik hebben gemaakt van de RTB-maatregelen. In het vierde kwartaal zijn er iets minder mensen die op bovenstaande vraag 'ja' hebben geantwoord, en iets meer mensen die 'nee' hebben geantwoord.

Figuur 2.14 Heeft u in dit andere land gewerkt?

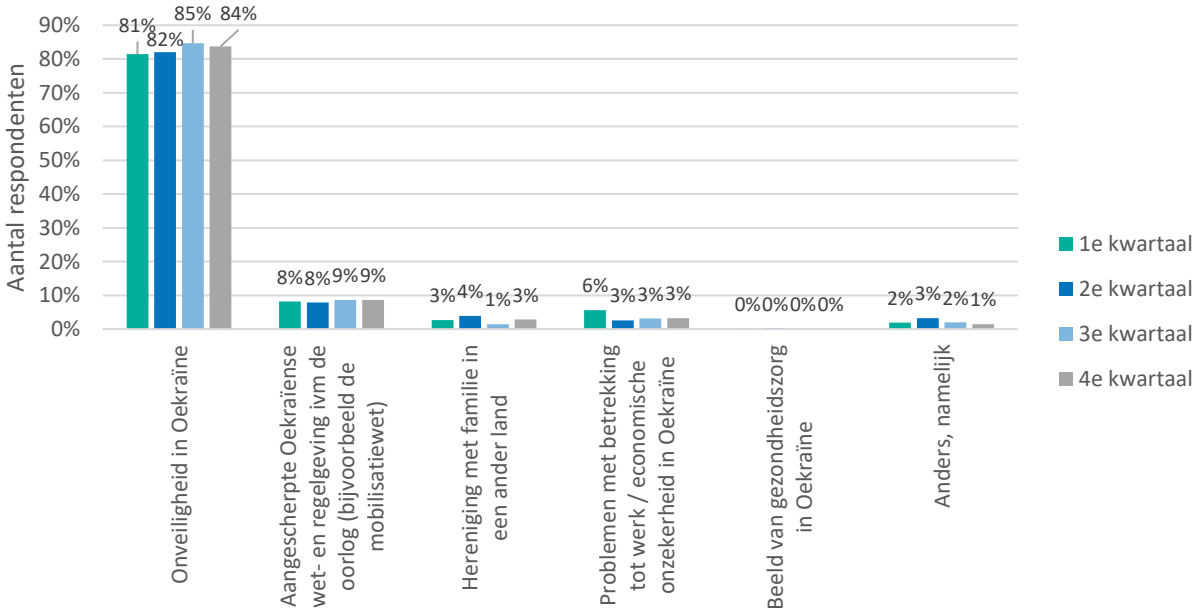

Vanaf juli hebben we de respondenten die hebben aangegeven op doorreis te zijn geweest (N=209), gevraagd of zij in dit andere land hebben gewerkt. Hieruit blijkt dat ongeveer één derde heeft gewerkt in het andere land, en twee derde niet. In het vierde kwartaal is het percentage dat heeft gewerkt in een ander land iets hoger dan in het derde kwartaal. In september hebben de minste respondenten in een ander land gewerkt, slechts 20 procent.

2.3 Reismotieven

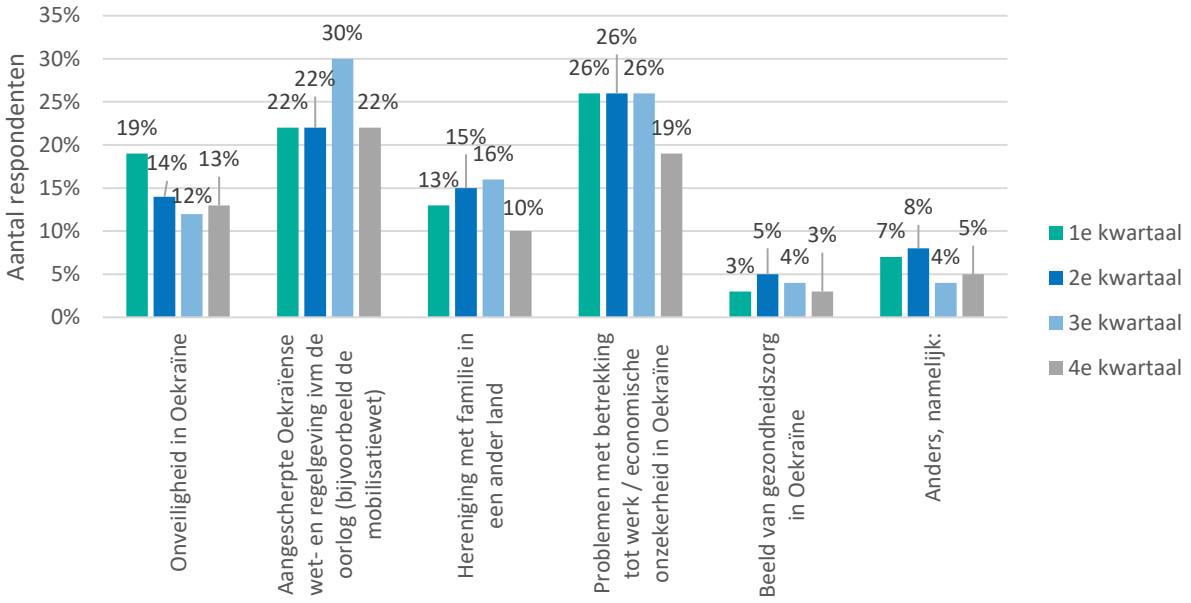
2.3.1 Redenen voor vertrek Oekraïne

Figuur 2.15 Wat was voor u de belangrijkste reden om Oekraïne te verlaten?

Onveiligheid in Oekraïne wordt door de meeste respondenten als belangrijkste reden genoemd om Oekraïne te verlaten. Door ongeveer negen procent wordt de aangescherpte wet- en regelgeving in verband met de oorlog genoemd als belangrijkste reden. Beide categorieën blijven ongeveer even belangrijk gedurende het hele jaar. In de categorie ‘anders, namelijk’ wordt er vaak naar de oorlog en veiligheid verwezen. Daarnaast worden directe of indirecte motieven genoemd door de oorlog, zoals geen huis meer hebben of (mentale) gezondheidsklachten. Sommige respondenten geven aan dat er meerdere redenen uit de vragenlijst voor hen belangrijk zijn.

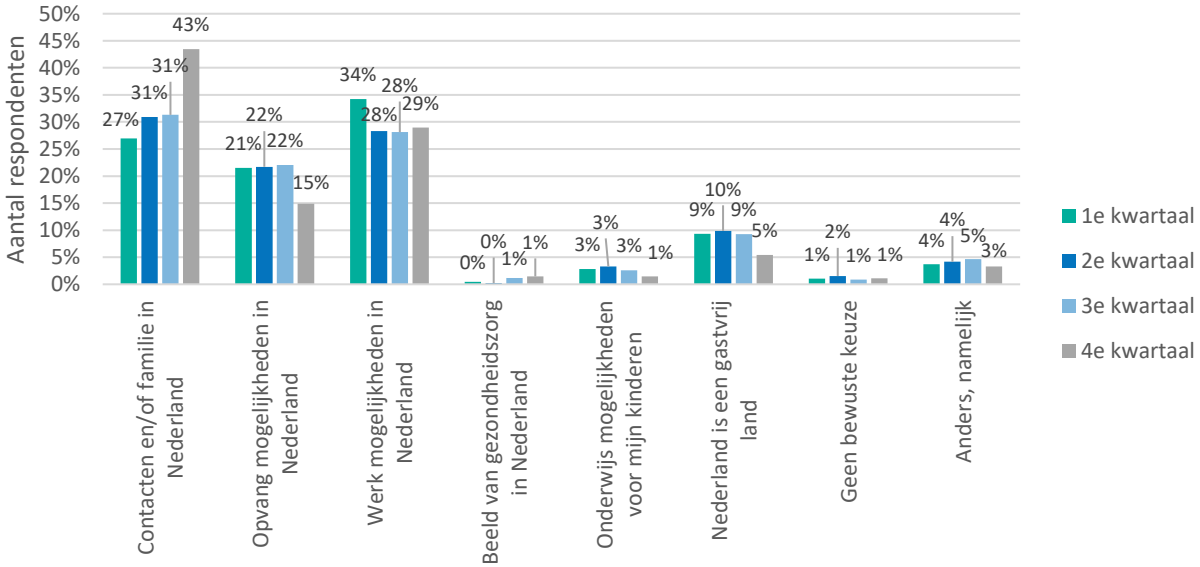
Figuur 2.16 Wat waren voor u andere redenen om Oekraïne te verlaten[6]?

Naast de belangrijkste reden voor het verlaten van Oekraïne, hebben we ook naar andere redenen gevraagd. Economische onzekerheid wordt het vaakst genoemd als andere reden om Oekraïne te verlaten. Ook aangescherpte Oekraïense wet- en regelgeving wordt vaak genoemd. Daaropvolgend worden onveiligheid in Oekraïne en hereniging met familie in een ander land genoemd. In de open antwoorden wordt wederom vaak verwezen naar de oorlog en de (in)directe gevolgen daarvan.

2.3.2 Redenen voor keuze Nederland

Figuur 2.17 Wat is voor u de belangrijkste reden om in Nederland bescherming aan te vragen?

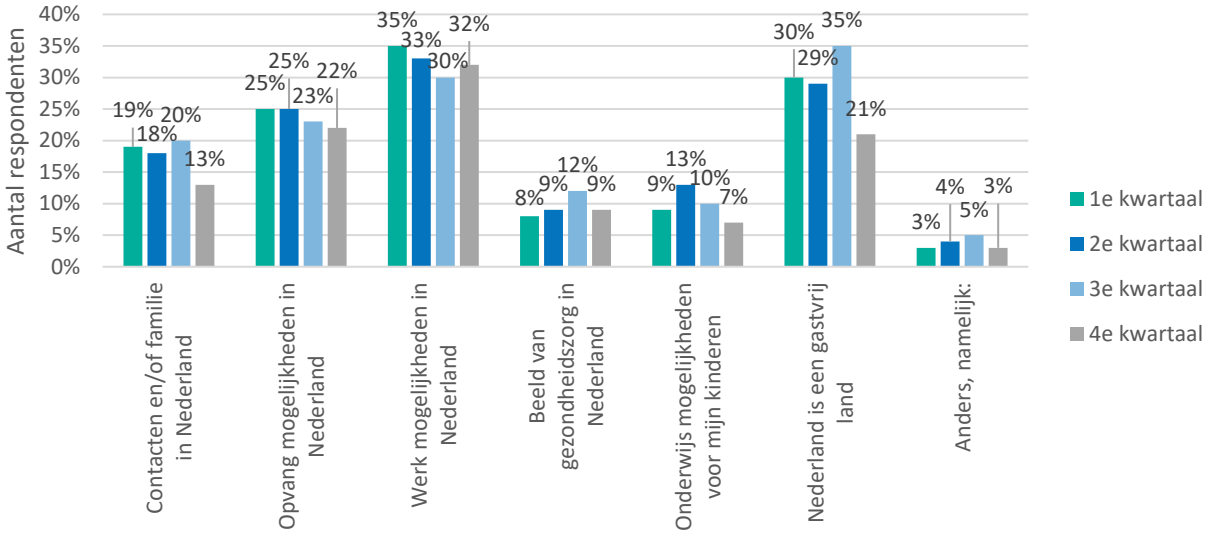

Op de vraag wat de belangrijkste reden is om bescherming in Nederland aan te vragen, zijn de antwoordcategorieën ‘contacten en/of familie in Nederland’, ‘werkmogelijkheden in Nederland’ en ‘opvangmogelijkheden in Nederland’ het belangrijkste voor respondenten. Contacten en/of familie in Nederland wordt gedurende de kwartalen steeds belangrijker. Wat betreft werkmogelijkheden is er een vrij stabiel beeld te zien, met een kleine uitschieter in het eerste kwartaal. Wat betreft opvangmogelijkheden is er ook een vrij stabiel beeld te zien, met een kleine dip in het laatste kwartaal van

[6] In januari konden respondenten bij deze vraag hetzelfde antwoord invullen als bij de vraag over de belangrijkste reden voor vertrek uit Oekraïne. In de data van januari is daardoor mogelijk sprake van enige overschatting van bepaalde antwoorden. Dit betreft vooral het antwoord ‘Onveiligheid in Oekraïne’: 30 respondenten selecteerden dit als belangrijkste reden én ook als (een van de) overige reden(en) om Oekraïne te verlaten.

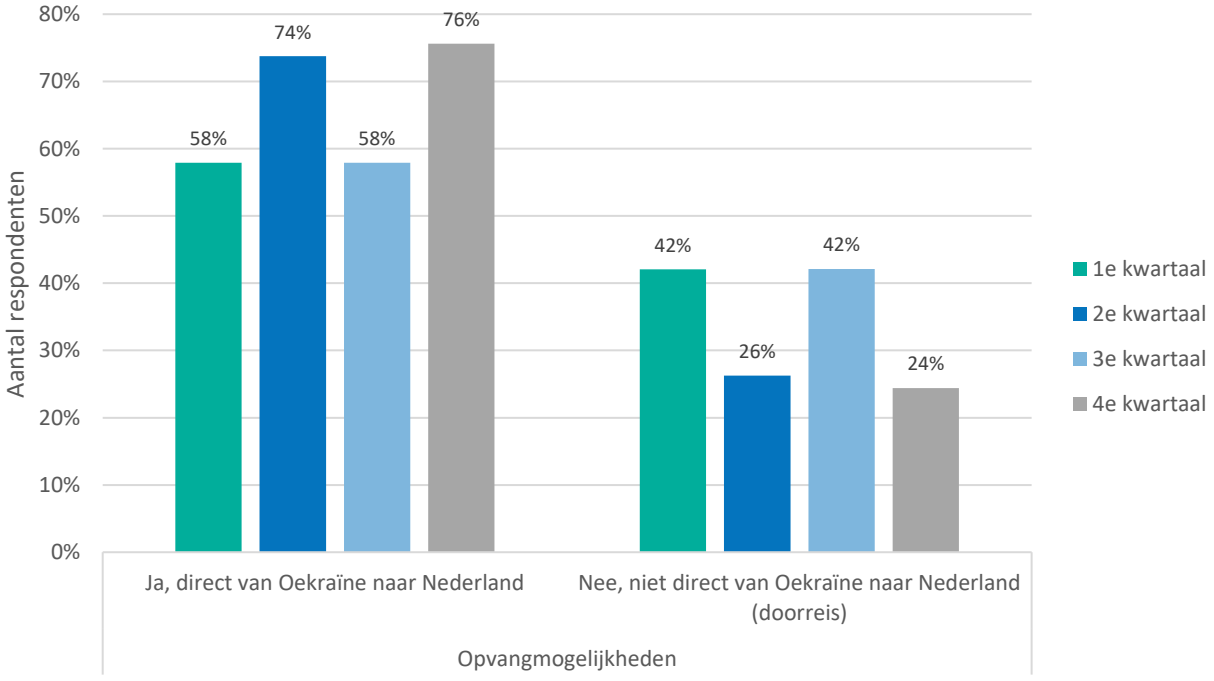
2025. In de open antwoorden geven veel respondenten aan dat zij vluchten voor de oorlog en daarom naar Nederland komen voor het verkrijgen van veiligheid en bescherming.

Figuur 2.18 Wat zijn andere redenen om in Nederland bescherming aan te vragen?

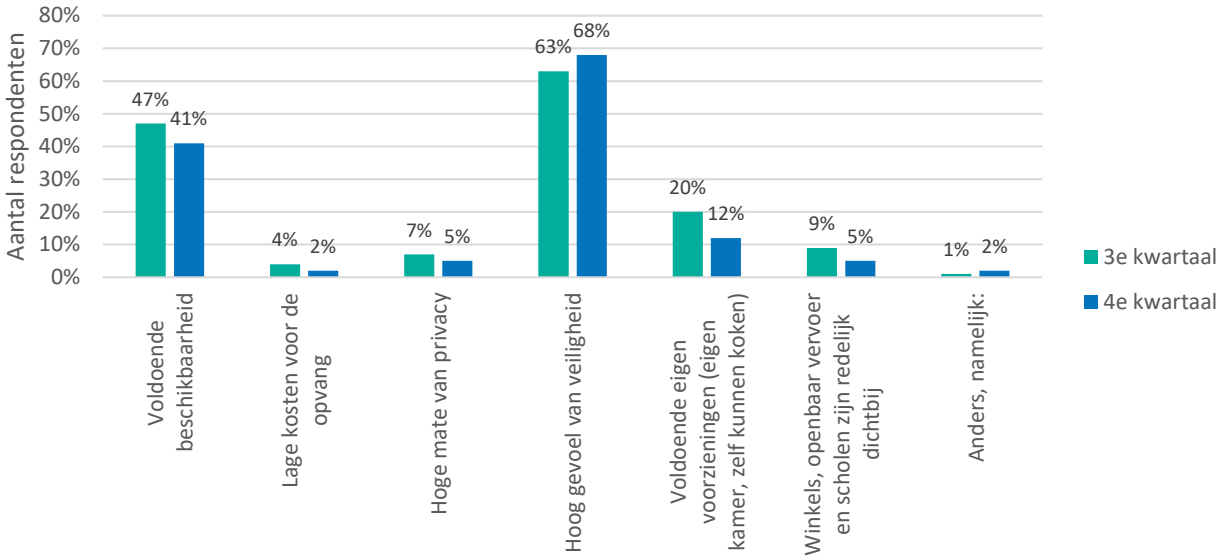
Naast de belangrijkste reden voor het kiezen van Nederland, hebben we gevraagd welke andere redenen meespelen in de keuze voor Nederland. We zien dat 'Werkmogelijkheden in Nederland' en 'Nederland is een gastvrij land' regelmatig worden genoemd. 'Opvangmogelijkheden in Nederland' en 'Contacten en/of familie in Nederland' worden ook regelmatig genoemd als reden om voor Nederland te kiezen.

Figuur 2.19 Zijn de respondenten die opvangmogelijkheden in Nederland als belangrijkste reden opgaven, vaker op doorreis?

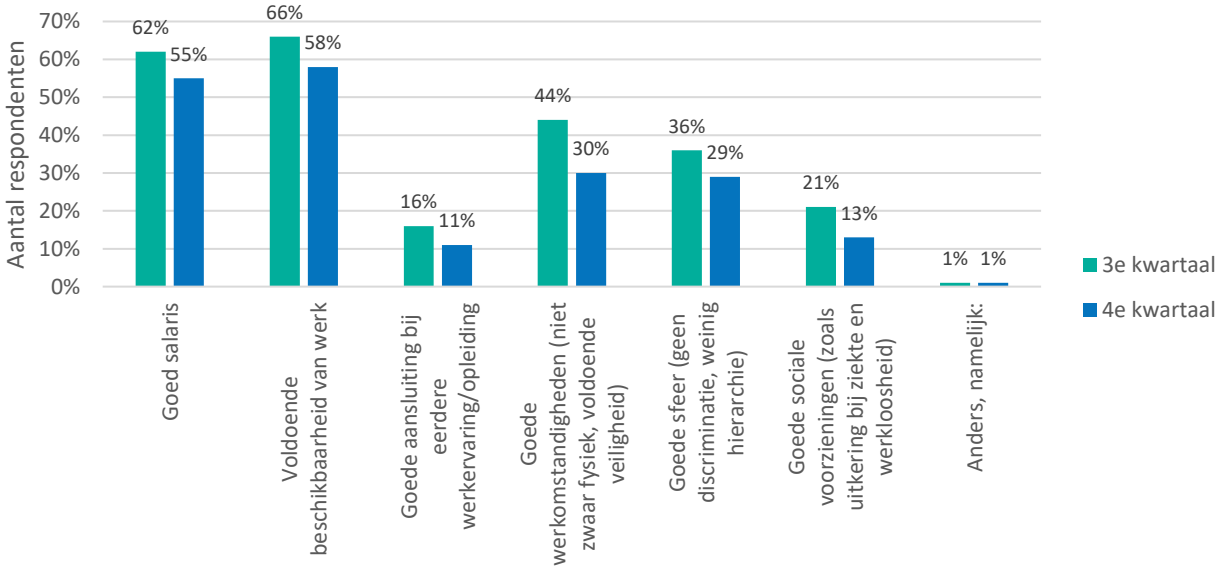
We zien dat groep respondenten die aangeeft dat de opvangmogelijkheden in Nederland de belangrijkste reden is voor de komst naar Nederland (N=361), vaker direct naar Nederland is gekomen dan op doorreis. In vergelijking met de totale onderzoekspopulatie komt deze groep vaker direct naar Nederland, behalve in het derde kwartaal. In het derde kwartaal kwam de groep respondenten die aangeeft dat opvangmogelijkheden de belangrijkste reden is, minder vaak direct naar Nederland dan de gehele onderzoekspopulatie.

Figuur 2.20 Beeld opvangmogelijkheden (wanneer opvangmogelijkheden is gekozen als belangrijkste reden)

Aan de respondenten die opvangmogelijkheden als belangrijkste reden zien om in Nederland bescherming aan te vragen, hebben we de vraag gesteld 'Wat is uw beeld van de opvangmogelijkheden in Nederland?' (N=117). Deze vraag is in juli toegevoegd (meerdere antwoorden mogelijk). De meeste respondenten geven aan dat zij een hoog gevoel van veiligheid hebben. Daarnaast is het beeld dat er voldoende beschikbaarheid is.

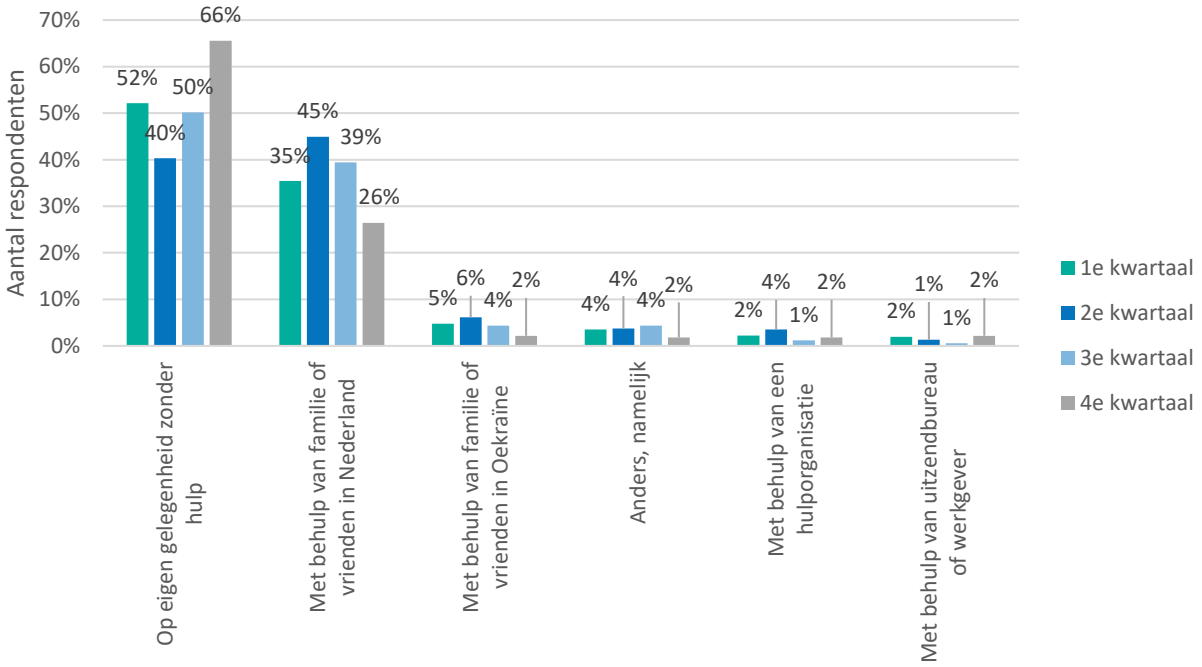
Figuur 2.21 Beeld werkmogelijkheden (wanneer werkmogelijkheden is gekozen als belangrijkste reden)

Aan de respondenten die werkmogelijkheden als belangrijkste reden zien om in Nederland bescherming aan te vragen, hebben we de vraag gesteld 'Wat is uw beeld van de werkmogelijkheden in Nederland?' (N=175). Deze vraag is in juli toegevoegd (meerdere antwoorden mogelijk). De meeste respondenten kiezen voor 'Voldoende beschikbaarheid van werk' en 'Goed salaris'. Daarnaast worden 'Goede werkomstandigheden' en 'Goede sfeer' ook regelmatig gekozen door de respondenten.

2.3.3 Met of zonder hulp in Nederland terechtgekomen

Figuur 2.22 Hoe bent u in Nederland terechtgekomen?

De meeste respondenten geven aan dat zij op eigen gelegenheid, zonder hulp naar Nederland komen. De percentages wisselen per kwartaal (gemiddeld over het hele jaar 51%). Daarna is de categorie ‘met behulp van familie of vrienden in Nederland’ het belangrijkste. Ook deze percentages wisselen per kwartaal, wat samenhangt met de percentages van ‘op eigen gelegenheid zonder hulp’. De overige categorieën zijn klein en redelijk stabiel gedurende alle kwartalen.

3. Conclusies

REGIOPLAN

3 Samenvatting en reflectie op de representativiteit

In dit hoofdstuk geven we een samenvatting van de resultaten en gaan we in op de representativiteit van het onderzoek.

3.1 Samenvatting resultaten

In deze paragraaf geven we een korte samenvatting van de resultaten van de vragenlijst, in de periode van januari 2025 tot en met december 2025.

Leeftijd en geslacht: In de eerste helft van het jaar arriveerden meer vrouwen dan mannen, terwijl vanaf juli meer mannen dan vrouwen naar Nederland kwamen. Het grootste verschil is in het vierde kwartaal. Bij mannen is vanaf september een sterke toename zichtbaar van jongeren in de leeftijdscategorie 18-25 jaar, wat naar verwachting komt door de versoepeling van uitreisregels. Bij vrouwen is de leeftijdscategorie 26-44 jaar het grootst, al neemt in de tweede helft van het jaar ook het aandeel jongeren tussen 18-25 jaar toe. In de leeftijdscategorie 45-64 jaar zijn er meer vrouwen dan mannen.

Jonge kinderen: Tot en met augustus had ongeveer twee derde van de respondenten geen kinderen onder de 18 jaar. In de tweede helft van het jaar daalt het aandeel respondenten met kinderen, met een piek in september. Dit hangt samen met de grote instroom van jonge mannen van 18-25 jaar.

Herkomstregio: Over het gehele jaar zijn de regio's Odesa, Kyiv, Dnipropetrovsk en Charkiv de grootste herkomstregio's, al variëren de percentages maandelijks. Daarnaast is er naast deze regio's soms ook een andere regio in een specifieke maand relatief groot.

Eerder verblijf in Nederland: De meeste respondenten geven aan dat zij direct bij aankomst in Nederland aankwamen op deze opvanglocatie en niet eerder op een andere locatie verbleven. Slechts een klein deel verbleef eerder bij familie, kennissen of een andere opvanglocatie.

Doorreis of direct naar Nederland: De meeste respondenten komen direct vanuit Oekraïne naar Nederland. Gemiddeld over het jaar arriveert 60 procent direct en reist 40 procent via andere landen. Vanaf september is het aandeel dat direct naar Nederland komt hoger, wat samenhangt met de toename van mannen in de leeftijdscategorie 18-25 jaar.

Jaar verlaten Oekraïne: De meeste respondenten hebben Oekraïne in 2025 verlaten, met een piek in het derde kwartaal. Dit hangt wederom samen met de toename jonge mannen (18-25 jaar) vanaf september. Daarnaast heeft gemiddeld 20 procent van de respondenten Oekraïne al in 2022 verlaten.

Doorreizigers: De respondenten die op doorreis zijn geweest (N=709) verbleven het vaakst in Polen en Duitsland. In de open antwoorden worden vaak landen als Moldavië, Noorwegen of Spanje genoemd. Het grootste gedeelte van de doorreizigers verbleef langer dan één jaar in een ander land, al neemt het percentage in het vierde kwartaal iets af. Als redenen om het andere land te verlaten, worden vaak betere kansen op werk in Nederland genoemd. Ook familie en/of contacten en problemen met huisvesting in het andere land worden genoemd.

Gewerkt en RTB-maatregelen: sinds juli is aan doorreizigers gevraagd of zij in een ander land gebruik hebben gemaakt van RTB-maatregelen en of zij in dat andere land hebben gewerkt. De meeste respondenten geven aan geen gebruik te hebben gemaakt van RTB-maatregelen. Ongeveer een derde van de respondenten zegt te hebben gewerkt in het andere land, terwijl twee derde dat niet deed.

Redenen voor vertrek uit Oekraïne: Als belangrijkste reden om Oekraïne te verlaten wordt onveiligheid in Oekraïne genoemd. Daarnaast wordt door ongeveer negen procent de aangescherpte wet- en regelgeving als belangrijkste reden genoemd. In de open antwoorden wordt er vaak (in)direct naar de oorlog verwezen. Naast de belangrijkste vertrekredenen wordt economische onzekerheid het vaakst als andere reden genoemd. Ook aangescherpte wet- en regelgeving en hereniging met familie en vrienden worden regelmatig genoemd als andere reden voor het vertrek uit Oekraïne.

Keuze voor Nederland: De belangrijkste reden om bescherming aan te vragen in Nederland zijn contacten en/of familie in Nederland, werk- en opvangmogelijkheden. 'Contacten en/of familie in Nederland' neemt toe gedurende het jaar. Naast de belangrijkste reden, worden werkmogelijkheden en gastvrijheid als andere redenen genoemd in de keuze voor

Nederland. Ook opvangmogelijkheden en aanwezigheid van contacten en/of familie in Nederland worden hierbij genoemd. De respondenten die aangeven dat opvangmogelijkheden de belangrijkste reden is voor hun komst, zijn vaker direct naar Nederland gekomen dan op doorreis.

Beeld opvang- en werkmogelijkheden in Nederland: Respondenten die opvangmogelijkheden als belangrijkste reden noemen, ervaren een hoog gevoel van veiligheid en voldoende beschikbaarheid. Respondenten die werkmogelijkheden als belangrijkste reden noemen, hebben een beeld over werkmogelijkheden met voldoende beschikbaarheid, een goed salaris, goede werkomstandigheden en een goede sfeer.

Met of zonder hulp in Nederland terechtgekomen: De meeste respondenten komen op eigen gelegenheid naar Nederland (gemiddeld 51% over het hele jaar). Daarnaast wordt hulp van familie en vrienden in Nederland ook regelmatig genoemd.

3.2 Representativiteit

De totale instroom van ontheemden met een Oekraïense nationaliteit in 2025 was 28.420 personen, waarvan 16.010 vrouwen en 12.410 mannen.[7] De totale instroom op de CNO-locaties was in 2025 7.840 personen. Er zijn voor dit onderzoek in totaal 1.752 vragenlijsten ingevuld. Wanneer we het aantal vragenlijsten afzetten tegen de totale instroom op de CNO-locaties (N=7.840) komen we uit op een responspercentage van 22 procent.

De omvang van de steekproef (N=1.752) is in principe groot genoeg om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de totale instroom van Oekraïense ontheemden in 2025 (N=28.420). Om te achterhalen of de steekproef representatief is, is het echter ook van belang om te kijken naar de verdeling van achtergrondkenmerken in de steekproef in vergelijking tot de totale instroom.

Verdeling van achtergrondkenmerken

In tabel 3.1 geven we de verdeling in achtergrondkenmerken weer van de totale instroom in 2025 (op basis van cijfers van Analyseproeftuin Migratieketen (APM) over 2025). In de totale instroom ontheemden met een Oekraïense nationaliteit is 56 procent vrouw en 44 procent man. In de steekproef voor dit onderzoek is 49 procent vrouw en 51 procent man. Daarmee komt de verdeling naar geslacht in onze steekproef redelijk overeen met de totale instroom, maar hebben relatief iets meer mannen de vragenlijst ingevuld.

Wat betreft leeftijd behoort zestien procent van de instroom in 2025 tot de leeftijdscategorie < 17 jaar; in onze steekproef is dit vijf procent. In de cijfers over de totale instroom worden alle jongeren tot en met 17 jaar meegenomen, terwijl dit onderzoek alleen jongeren in de leeftijdscategorie 15-17 jaar meeneemt. Kortom, niet alle jongeren vullen de vragenlijst in. Dit kan ook verklaren waarom het aantal jongeren in de steekproef lager uitkomt in vergelijking tot de totale instroom.

In de totale instroom over 2025 behoort 29 procent tot de leeftijdscategorie 18-25 jaar en 51 procent tot de leeftijdscategorie 26-60 jaar. In de steekproef zijn deze percentages respectievelijk 35 procent en 58 procent; dit komt redelijk overeen met de instroom. Tot slot, in de totale instroom over 2025 is vier procent 60-plusser. In de steekproef is dit percentage 0,8 procent. In onze steekproef zijn dus relatief minder ouderen vertegenwoordigd.

Hoewel de steekproef op een aantal achtergrondkenmerken wat afwijkt van de totale instroom in 2025 (er nemen iets meer mannen en iets minder jongeren en ouderen deel aan het onderzoek), komen de twee groepen wat betreft achtergrondkenmerken redelijk overeen. Dit vormt een goede aanwijzing dat we met dit onderzoek een betrouwbaar beeld kunnen geven van de motieven van ontheemden om uit Oekraïne te vertrekken en zich (uiteindelijk) in 2025 in Nederland te melden voor opvang en onderdak.

[7] Cijfers van Analyseproeftuin Migratieketen (APM). APM is een structureel samenwerkingsverband van het ministerie van JenV en de partners in de migratieketen. Instroomcijfers Oekraïense ontheemden 2025.

Tabel 3.1 Verdeling van achtergrondkenmerken in de populatie, de instroom in de CNO's en in dit onderzoek (instroom 2025)

Achtergrondkenmerken	Populatie (APM-cijfers[8])	Instroom CNO (cijfers KCIO[9])	Vragenlijst (steekproef van dit onderzoek)
Leeftijd[10]			
0-17 jaar	4560		93
18-25 jaar	8360		621
26-60 jaar	14460		1024
60+	1130		14
Geslacht[11]			
Vrouw	16010		856
Man	12410		890
Totaal	28420	7840	1752

Mogelijke aanwijzingen voor selectiviteit in de steekproef

Behalve de totale omvang van de steekproef en de verdeling binnen de steekproef, is het voor de representativiteit ook van belang om te kijken naar mogelijke selectiviteit in de steekproef. Hierbij is het belangrijk om te benoemen dat de uitkomsten van dit onderzoek de mensen betreft die zich bij een CNO-locatie hebben gemeld. Verder geven de CNO's aan dat de kans groot is dat de vragenlijst niet altijd per persoon wordt ingevuld, maar soms ook per reisgezelschap. Dit kan een praktische reden hebben: de ene ouder is bijvoorbeeld bezig met de kinderen, terwijl de andere ouder de vragenlijst invult. Dit zal niet direct als gevolg hebben gehad dat de uitkomsten vertekend zijn, aangezien de meeste antwoorden per reisgezelschap vergelijkbaar zullen zijn. Het invullen per reisgezelschap in plaats van per persoon kan wel leiden tot een lager responspercentage. Bovendien kan dit verklaren waarom er aan het onderzoek relatief weinig jongeren hebben deelgenomen. Voor de jongeren die met hun ouders naar Nederland zijn gekomen, hebben de ouders de vragenlijst ingevuld.

[8] Analyseproeftuin Migratieketen (APM)
[9] Knooppunt Coördinatie & Informatie Oekraïne (KCIO)
[10] De APM-cijfers zijn ingedeeld in andere leeftijdscategorieën dan in dit onderzoek. In deze cijfers worden alle jongeren tussen 0-17 meegenomen; in ons onderzoek was de leeftijdscategorie 15-17. Verder zijn de leeftijdscategorieën 26-44 en 45-64 samengenomen en toegerekend aan de leeftijdscategorie 26-60 jaar. Dit kan leiden tot een lichte vertekening in de omvang van de groep 60-plussers.
[11] In de vragenlijst hadden mensen ook de mogelijkheid om bij geslacht de categorie 'wil ik niet zeggen' aan te vinken. Deze categorie is slechts in beperkte mate ingevuld. Om onthullingsrisico te voorkomen houden we deze categorie buiten beschouwing.

Regioplan
Transformatorweg 38
1014 AK Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl

REGIOPLAN
PARTNER VOOR MAATSCHAPPELIJKE IMPACT